

Bożena Błaszczuk

Ekspozycje w kampanii wrześniowej 1939 roku w Muzeum Regionalnym w Radomsku

Niepodległość i Pamięć 6/2 (15), 345-346

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bożena Błaszczuk

Ekspozyty z kampanii wrześniowej 1939 roku w Muzeum Regionalnym w Radomsku

Kampania wrześniowa dla mieszkańców Radomska zakończyła się już w trzecim dniu wojny, kiedy to wojska niemieckie bez walki zajęły miasto. Fakt ten nie oznacza jednak, że Radomsko ominęły wojenne zniszczenia. Już w pierwszych godzinach wojny miasto było bombardowane przez niemiecką Luftwaffe; w ruinę obrócone zostało wiele budynków, były również ofiary wśród ludności cywilnej.

Muzeum Regionalne w Radomsku posiada w swych zbiorach bogaty materiał fotograficzny dokumentujący skutki nalotów niemieckich. Są to przede wszystkim fotografie przedstawiające zburzone centrum Radomska, ruiny zakładu „Metalurgia”, zniszczone gimnazjum żeńskie Jadwigi Chomicz, zburzony budynek elektrowni miejskiej (ucierpiał podczas nalotów w dniu 2 września 1939 r.), ruiny huty „Mazowia”. W posiadaniu muzeum jest także fotografia przedstawiająca zniszczony most na rzece Warcie niedaleko Radomska oraz fotokopia listy poległych mieszkańców miasta w dniach 1 i 2 września 1939 r.

Bardzo ciekawy jest również komplet fotografii (79 sztuk) wykonanych przez niemieckiego fotografa obrazujący działania wojsk niemieckich przeciwko Polsce (m.in. Warszawa, Gdańsk, Hel, Łódź, niemiecko-radziecka linia demarkacyjna).

W zbiorach archiwum przechowywane są afisze i druki ulotne. Z okresu 1939-1940 należy wymienić: „Rozporządzenie o wyznaczaniu kar za grabież”, z dnia 6 września 1939 r. afisz „Obrona przeciwlotnicza” podpisany przez Komendanta OPL Miasta, burmistrza Lucjana Kwaśniewskiego, „Zarządzenie burmistrza o konieczności rejestracji pojazdów mechanicznych” z dnia 12 września 1939 r., „Ogłoszenie dotyczące rozpoczęcia nauki w szkołach powszechnych” z dnia 9 września 1939 r., „Rozporządzenie w sprawie artykułów pierwszej potrzeby”, w języku polskim i niemieckim, z dnia 12 września 1939 r., „Rozporządzenie w sprawie handlu w mieście” z dnia 25 stycznia 1940 r., „Obwieszczenie o opłatach za wstęp na targowisko” podpisane przez komisarza miasta Rottera, z dnia 12 września 1939 r., „Ogłoszenie o obrocie pieniędzmi Rzeszy Niemieckiej”, podpisane przez burmistrza Kwaśniewskiego z dnia 9 września 1939 r., „Ogłoszenie burmistrza o uboju zwierząt rzeźnych” z dnia 12 września 1939 r., „Ogłoszenie urzędowe o konieczności rejestrowania się w sklepach w celu zakupów artykułów żywnościowych” z dnia 26 stycznia 1940 r., „Ogłoszenie urzędowe o

obowiązku zgłaszania wiadomości o osobach przechowujących broń i amunicję” z dnia 25 stycznia 1940 r., „Ogłoszenie o konfiskacie aparatów radiowych” z dnia 25 stycznia 1940 r., „Ogłoszenie Naczelnika Miasta o obowiązku meldowania się cudzoziemców przebywających w mieście” z dnia 25 stycznia 1940 r., „Ogłoszenie o zakazie używania przez obywateli polskich niemieckich symboli narodowych” z dnia 26 stycznia 1940 r., broszura *Brońmy się* dotycząca obrony przeciwlotniczej, wydana przez Radomszczański Obwód Powiatowy Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej.

Ponadto w zbiorach muzeum znajdują się eksponaty związane z kampanią wrześniową oraz początkiem okupacji: niemiecki medal „Für Kriegstverdienst 1939”, zdobyty prawdopodobnie przez żołnierza AK w jednej z bitew partyzanckich, które rozegrały się na terenie powiatu radomszczańskiego; niemiecki Krzyż Żelazny (równoramienny, ze srebrnym obramowaniem - awers, w środku Krzyża umieszczony znak swastyki, na dolnym ramieniu cyfry: 1939 - rewers: na dolnym ramieniu widoczna cyfra 1814); kurtka mundurowa i spodnie (bryczesy) kapitana WP z 1939 r., plecak oraz chlebak żołnierza polskiego (plecak był własnością niejakiego Kasperkiewicza z Radomska, służącego w 74 pułku piechoty); bagnet podoficera WP wyprodukowany w Radomiu (kłujący, jednostronnie sieczny, widoczne napisy: F.B. Radom 1939), znak ewidencyjny Stanisława Rydla, żołnierza Wołyńskiej Brygady Kawalerii, poległego w czasie bombardowania Radomska 1 września 1939; tabliczka rejestracyjna do roweru (kształt eliptyczny, u góry napis: Kreis. Radomsko, w środku cyfry: 616, u dołu 1940).

Oprócz wyżej wymienionych, muzeum radomszczańskie posiada bogaty zbiór plakatów, druków i afiszy dotyczących Radomska w późniejszym okresie okupacji oraz eksponaty związane z działalnością podziemia niepodległościowego.